

Inledning

Välkommen till en ny årgång!

Årets utgåva av Retfærd består av nummer 64, 65 och ett tjockare dubbelnummer 66/67 i vilket återfinns ett större antal artiklar från sommarens kommande Retfærds-seminarium (se s95), *Møder og konflikter mellem retskulturer*.

Detta tema har blivit alltmer aktuellt. När åttiotalet ändade var förväntningarna inför nittioalet berättigade; det Kalla kriget var slut och diktaturer hade fallit. Europa skulle nu antligen enas och det annalkande årtiondet bli etikens och moralens decennium.

Men nittioalet har uppenbarligen blivit något helt annat: katastrofal intolerans och etisk utrensning.

Något tycks ha gått fel...

Medan en liten del av världen, och en än mindre del av denna del, inåt sluter sig samman i en *enhet* sluts gränserna utåt allt hårdare. Samtidigt med denna skapade enhetlighet stängs resten av världen ute och den rest av världen som ännu finns innesluten inom Europas nya gränser måste på nittioalet fördrivas.

Nation kommer av latinets *nascere*, att föda; att föda betyder att något nytt framkommer, men det innebär också en bortstötning. I Europas tillblivelse till super-nation pågår våldsamma födslovåndor, men det existerar även en utstötande separation som medför att de icke-europeiska invandrare som fortfarande finns inom Europas gränser blir utsatta för våldsamt hat, förödmjukelse och social hänsynslöshet.

Hoyerswerda, Hünxe, Rostock, Mölln och Solingen har blivit välkända emblem på Tysklands flagga, men attentat mot invandrare och flyktinförläggningar skapar revor också i många andra länders fanor.

Ånyo brinner synagogor och moskéer i Europa.

I allt detta anpassas och omvandlas språket. Vad som förr var rasism benämns idag blott "främlingsfientlighet;" nazism och fascism omstöps till "ultra-nationalism" eller "höger-radikalism." Folkmord omskrivs idag endast som "etnisk rensning". Tendenser eller organisationer är inte längre antidemokratiska eller diktatoriska utan har "demokratiska underskott." Konflikter mellan olika samhällsgrupper är "etniska konflikter," "klan-" eller "stamfejder." När de "muslimska fundamentalisterna," den tidigare folkgruppen araber, framställer "massförstörelsevapen" producerar Väst blott harmlösa "långdistansmissiler" eller "ABC-medel."

Genom att anamma, eller inte ta tydligt avstånd från detta tvivelaktiga språkbruk kan juridiken bidra med att upprätta diskursiva gränser: juridikens vetenskapliga språk kan bli et(n)isk apartheid. Frågeställningen är seriös och i de flesta europeiska länder pågår diskussioner vilka rättsliga åtgärder som bör vidtagas mot rasism. Det gäller att markera en gräns för det samhälleligt tolerabla, men utan att göra rasismen rumsren eller skapa martyrer av dess förespråkare. Just här måste juridiken tala klarspråk, även om frågorna är svåra.

Kan ökade straffrättsliga medel vara det rätta sättet att hantera rasismen? Kan inskränkningar i den konstitutionella yttrandefriheten och mötesfriheten tillåtas i motståndet mot antidemokratiska rasistiska organisationer? Var går gränserna för det etiskt, socialt och demokratiskt acceptabla? Vem skall dra dem?

Kanske är lagstiftning mot rasistiska organisationer ineffektivt som styrinstrument, men å andra sidan skall den rättsliga markeringen och dess betydelse för samhällsutvecklingen inte heller underskattas (se Banakars artikel *Rättslig diskurs i etnokulturella frågor*, Retfærd nr 57).

Knut Papendorf ger i detta nummer *Noen forklaringer om høyreekstremistisk vold mot bl.a. utlendinger i Tyskland*. Han ger en god belysning av detta område och redogör också för de rättsliga åtgärder som redan företagits hur de fallit ut och vilka medel som kan vara adekvata. Utvecklingen får inte gå dithän, varnar Papendorf, att våldsacceptans och ökande rasism betraktas som symptom på en oundviklig "normal" patologi i demokratiska samhällen.

Det är måhända möjligt att det nya Europa (EU) kan lösa de olika uppgifter som det förelagt sig, men slående är ändå dess politiska och rättsliga oförmåga att allvarligt bemöta rasismen, nynazismen och fascismen. EU-parlamentet har som bekant till sin "international" valt Beethovens nionde symfoni. I denna tonsätts Schillers dikt *Ode an die Freude* där de bekanta orden "Freude, schöner Götterfunken, Tochter aus Elysium" inleder diktsviten. Texten innehåller dock en del märkliga strofer varav de följande, och särskilt de två sista raderna, kan vara värda att uppmärksamma:

*All men become brothers
Under the sway of thy gentle wings.
Whoever has created
An abiding friendship,
Or who has won a true*

*And loving wife
All who can call at least one soul
Theirs join in our song of praise;
But any who cannot must creep tearfully
Away from our circle.*

Om Europa har passerat de monolitiska nationalstaterna, varför skall då kulturella skillnader döljas i en romantikens symfoni? Bör inte de postmoderna regionerna tvärtom illustreras av dissonanta och atonala partiturer som visar på samtidens polyfoni? De skillnader som faktiskt existerar och utgör livsnerven i Europa, bör inte förstås som oöverbyggbara motsättningar, utan som den kulturella mångfaldens själva förutsättning för respekt, tolerans och solidaritet vis-à-vis den Andre...

*Detta nummer av Retfærd är redigerat
av den svenska Lunda-redaktionen.*